

“Тасдиқ мекунам”

Ректори Донишгоҳи давлатии

Омузгории Тоҷикистон ба номи

А.И.Ибодуллозода, доктори илмҳои таърих

Ибодуллозода А.И.

” _____ соли 2022

ТАКРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Ҳамроев Ҳабибулло дар мавзуи “Ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси

13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот

пешниҳод шудааст

Мухтавои таҳқиқоти диссертатсионии Ҳамроев Ҳабибулло, ки дар он ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ таҳқиқу баррасӣ шудааст, ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот: *банди 3 – «Антропологияи педагогӣ» (низомҳои /шароитҳои/ рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот;), банди 4 – «Назария ва концепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими кӯдак дар давраҳои гуногуни ба камол расидани ӯ; ғардиқунони ва тағриқҳои таълим; намудҳо ва амсилаҳои таълим, доираи татбиқи онҳо; технологияҳои таълим; концепсияҳои рушди таъминоти таълимӣ-тарбиявии раванди таълим ва воситаҳои таълим, махсусиятҳои таълим дар зинаҳои гуногуни таҳсилот) мутобиқат дорад.*

Саҳми илмӣ докталаб дар ҳалли масъала ва корқарди мавзуи илмӣ.

Мубрами мавзуи барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобнамудаи Ҳамроев Ҳабибулло бо он муайян қарда мешавад, ки давраи муосири рушди устувори ҷомеа зарурати дастбӣ ба таҳсилоти босифат ва таҳсилот барои ҳаётро ба миён гузоштааст ва доштани тафаккури мантиқӣ ва малакаҳои кор бо иттилоот (матн) аз салоҳиятҳои асосии насли “асри иттилоот” арзбӣ мегардад.

Аз ин хотир, ҳадафи асосии таҳсилот бояд ба он равона карда шавад, ки дар зинаи якуми таҳсилоти умумӣ бачахоро тавре таълим диҳем, ки онҳо на танҳо хондану навиштан ва ҳисоб карданро уҳдабароёна азбар намоянд, балки аз ҷиҳати тафаккур ва эҷод низ рушдёфта бошанд ва фикрашонро дурусту бомантиқ баён карда тавонанд. Гузашта аз ин, кӯдак дар ин синну сол бояд он чизеро аз худ кунад, ки ба ташаккули салоҳиятҳои асосӣ, аз қабили маҳорати омӯхтан ва мустақилона ҷустуҷӯ кардани дониш, тафаккури мантиқӣ, эҷодкорӣ, коммуникативӣ, ки ҷиҳати пешбурди фаъолият барои ӯ имрӯзу фардо заруранд, батадриҷ мусоидат намояд.

Бояд таъкид сохт, ки дар таълими забони модарӣ дар синфҳои ибтидоӣ кор бо матн ва дарки маънои он аз ҳама асосӣ буда, ташкили раванди хонишро бидуни он тасаввур кардан ғайриимкон аст, зеро фаҳмиши маънои матни хондашуда натиҷа ва ҷамъбасти фаъолияти фикрии хонандаи хурдсол махсуб меёбад.

Ҳадаф аз андешаҳои дар боло ироашуда аз он аст, ки дар барномаҳои таълимии то солҳои духазорум амалкунанда доир ба ташаккули малакаҳои дарки маъно ва зеҳни хонандагони синфҳои ибтидоӣ кам эътибор дода шуда, талаботи мушаххас муқаррар карда нашуда буд, ки ин тарзи муносибат ба инкишофи нутқи хонандагони хурдсол баъзе монеахоро ба бор меовард.

Аҳамияти таҳқиқоти диссертатсионии Ҳамроев Ҳабибулло дар он аст, ки он бо дарназардошти талаботи замони муосир ба таълиму тарбияи насли наврас ва дар заминаи таҳаввулоту ислоҳоти куллии, ки солҳои охир дар низоми таҳсилоти кишвар, махсусан, вобаста ба гузариш ба муносибати босалоҳият дар таълим ба вуқӯъ омаданд, коркард ва пешниҳод шудааст.

Аз ин лиҳоз, таҳқиқоти мазкур дорои аҳамияти амиқи назариявӣ амалӣ буда, ошкор ва асоснок намудани ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ, ки дар диссертатсияи Ҳамроев Ҳабибулло таҳлилу таҳқиқи ва баррасӣ гардидааст, ниҳоят мубрам арзёбӣ мешавад.

Муаллифи диссертатсия мақсади таҳқиқот ва фарзияи онро дуруст муайян карда, барои анҷом додани пажӯҳиши илмӣ ҳаллу фасли проблемаҳои муҳимро ба монанди: ҷустуҷӯ, муайянсозӣ ва асосноккунии роҳу усулҳои самараноки ҳалли проблемаи ташаккули малакаҳои кор бо

матн ва хониши бошууруна дар хонандагони хурдсол мутобиқ ба талаботи замон; муайянсозии вазъи ҷобачогузории матнҳо дар китобҳои дарсии забони модарӣ, мувофиқати ҳаҷми матн ва мазмуни он ба синну соли хонанда ва ошкор сохтани хусусияти барҷаста доштани матн дар инкишофи нутқ ва тафаккури хонандагони хурдсол гузоштааст. Бояд иқрор шуд, ки довталаб дар ҳалли ин проблема ва вазифаҳои дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузоштааш ноил ва қомеъ шудааст.

Дар баробари ин, бояд таъкид созем, ки муааллифи диссертатсия барои таҳқиқ фарзҳои илмӣ таҳқиқотро ба таври воқеъбинона хеле дуруст ва нишонрас муайян карда, ошкор кардааст, ки ташаккули малакаҳои қор бо матн, дарки маъноӣ матн ва хониши бошууруна дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар раванди дарсҳои забони модарӣ ба таври самаранок ба роҳ монда хоҳад шуд, агар:

- асосҳои назариявӣ-амалӣ ва технологияи таълим ҳангоми қироати матн ва дарки маъноӣ он дар дарсҳои забони тоҷикӣ қорқард карда шаванд;
- моҳияти сохтори дарсҳои ҳамгиро дар ҳамбастагӣ бо хониш ва грамматикаи забони тоҷикӣ асоснок карда шаванд;
- маҷмӯи қисматҳои асосии омӯзиши матнҳо барои хониш тариқи ҳамгиро бо грамматикаи забони тоҷикӣ вобаста ба дарки маъноӣ матн ва хониши бошууруна қорқард карда шаванд;
- маводи дидактикӣ ба монанди саволнома, машқу супоришҳо ва ғ. аз забони тоҷикӣ барои омӯзгорону хонандагон тибқи талаботи замон ва бо дарназардошти истифодаи технологияи иттилоотӣ-инноватсионӣ дар таълим таҳия гардида, аз ҷониби омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ васеъ истифода шаванд;
- дастур ва тавсияҳои методӣ оид ба роҳи усулҳои ташаккули малакаҳои қор бо матн, фаҳмидани мазмуни матнҳои хондашуда ва қор бо машқу супоришҳои дар китобҳои дарсӣ додашуда таҳия ва дастраси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ гардонидида шаванд;
- усули таълими забони тоҷикӣ дар синфҳои ибтидоӣ ҳамчун фанни бунёдӣ мувофиқ ба талабот ва бо дарназардошти рушди босуръати илм, техникаву технология ва иттилоотӣ гардидани аксари муносибатҳо дар ҷомеа самаранок қорқард ва мақсаднок истифода бурда шавад.

Таҳлилу баррасии натиҷаҳои дар ҷараёни таҳқиқот ва қорҳои таҷрибавӣ-озоишӣ бадастовардаи унвонҷӯй Ҳамроев Ҳабибулло аз он

далолат мекунанд, ки фарзияҳои аз ҷониби муаллифи диссертатсия пешниҳодшуда тасдиқи амалии худро ёфтаанд.

Дар боби якуми диссертатсия масоили ташаккули малакаҳои кор бо матн дар дарсҳои забони модарӣ ҳамчун як ҷузъи таркибии салоҳияти хониши хонандагони хурдсол баррасӣ шуда, дар заминаи омӯзиш ва таҳлили осори илмӣ ба мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ дахлдори олимону муҳаққиқони тоҷику хориҷи кишвар ҷанбаҳои назариявии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошууруна дар синфҳои ибтидоӣ, марҳилаҳои шиносонидани хонандагон бо матн, заминаҳои психологӣ-педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки мазмун ва хониши бошууруна дар хонандагони хурдсол, омилҳои асосии ташаккули фикр, малакаҳои дарки маъно ва хониши бошууруна дар хонандагони зинаи таҳсилоти ибтидоӣ мавриди таҳқиқ қарор дода шуда, мафҳуми дарк, мазмун ва моҳияти тафаккур, аҳамияти истифодаи воситаҳои фразеологӣ ва тасвир дар ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурунаи хонандагони хурдсол аз дидгоҳи илмӣ ва дар заминаи арзёбии андешаву мулоҳизоти олимону муҳаққиқони ватаниву хориҷӣ ба таври муфасссал шарҳу тафсир шудаанд. Муаллифи таҳқиқот оид ба ҳар як масъалаи дар зеробҳо баррасишуда андешаҳои шахсии худро аз назар интиқодӣ баён сохта, вобаста ба онҳо пешниҳоди тавсияҳо манзур кардааст.

Дар боби дууми диссертатсия шароитҳои педагогии ташаккули малакаҳои дарки маъно ва хониши бошууруна дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ таҳқику арзёбӣ шуда, дар ин ҷода масъалаҳои муҳиме ба монанди талаботи асосӣ ба дарсҳои забони модарии синфҳои ибтидоӣ ва масъалаҳои муҳими ташаккули фаъолнокии маърифатии хонандагони хурдсол аз нигоҳи муҳаққиқон, ташаккули малакаҳои дарки маъно, таълими ҳамгиро - талаботи асосии барномаҳои таълим ва омилҳои асосии ташаккули фаъолнокии маърифатии хонандагони синфҳои ибтидоӣ, нақши усулҳои анъанавӣ ва интерактивии таълим дар ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошууруна дар хонандагони хурдсол мушаххас таҳлилу баррасӣ шуда, таҳқиқоти озмоишии асосҳои назариявӣ ва шароитҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошууруна дар синфҳои ибтидоӣ гузаронида шуда, самаранокии онҳо мавриди озмоиш қарор дода шудааст. Дар рафти корҳои озмоишӣ мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти озмоишӣ ҳалли худро ёфта, бо истифода аз усулҳои эмпирикии мухталиф натиҷагирӣ ва ҷамъбаст карда шудаанд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ ва корҳои озмоишӣ, ки дар шакли хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методӣ коркард ва пешниҳод шудаанд, аз он шаҳодат медиҳанд, ки аз ҷониби муаллифи диссертатсия таҳқиқоти дорои арзиши баланди илмиву амалӣ мураттаб шудааст ва истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот дар амалияи таълим бе шакл ба ташаккули салоҳиятҳои иттилоотӣ иртиботӣ ва маърифатӣ эҷодии хонандагон хурдсол мусоидат хоҳад кард.

Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ: наwgонӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ. Навгонии илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мешавад, ки муаллифи кори таҳқиқотӣ асосҳои методологии омӯзиши проблемаи ташаккули малакаҳои кор бо матн ва хониши бошууронаро муайян карда, хусусиятҳои кор бо матн, фаҳмидани маънои матн ва хониши бошууронаро омӯхта, мафҳуми онҳоро аз ҷиҳати назариявӣ то андозае аниқ кардааст; роҳу усулҳои ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маънои матн ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоиро мутобиқ ба талаботи таҳсилоти муосир коркард кардааст; ошкор кардааст, ки салоҳияти кор бо матн, дарки маънои он ва хониши бошуурона на танҳо хоси фанни забони тоҷикӣ аст, балки салоҳияти аз ҳама асосии барои тамоми фанҳои дигар зарурӣ мебошад; омилҳои асосии дарки маъниро, ки бархе аз хонандагон аз уҳдааш намебаромаданд, ба қадри имкон асоснок кардааст; ҷиҳати воридсозии тағйирот ва иловаҳо ба барнома ва методикаи таълими забони модарии синфҳои ибтидоӣ нахустин бор роҳу усулҳои беҳтару хубтари кор бо матн, дарки маънӣ ва хониши бошууронаи матнро коркард ва пешниҳод кардааст.

Аҳамияти илмӣ таҳқиқоти диссертатсионии Ҳароев Ҳабибулло аз наwgонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот бар меояд, ки нуктаҳои зерин муаррифгари онанд:

- таҳқиқотҳои олимони оид ба ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маънои матн ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар дарсҳои забони тоҷикӣ ҳаматарафа мавриди омӯзиш ва таҳлилу баррасӣ қарор дода шуданд;

- проблема ва асосҳои назариявӣ амалии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маънои матн ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар дарсҳои забони тоҷикӣ муайян ва коркард карда шуданд;

- самаранокии амсилаҳои коркард ва пешниҳодшуда оид ба ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маънои матн ва хониши бошууруна дар хонандагони хонандагони хурдсол дар дарсҳои забони тоҷикӣ собит шуданд;

- вазъи коркарди методи масоили вобаста ба ташаккули малакаҳои кор бо матн ва хониши бошууруна дар синфҳои ибтидоӣ ва заминаҳои психологии раванди мазкур муайян карда шуданд;

- дарки предмет, мазмун ва моҳияти тафаккур, аҳамияти воситаҳои фразеологӣ ва тасвир дар ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно, роҳи усулҳои истифодаи усулҳои анъанавӣ ва интерактивӣ дар таълим ва аҳамияти он дар ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурунаи матн баррасӣ карда шуданд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки:

- амсилаи муассиру дар асоси озмоиш санҷидашударо пешниҳод менамояд, ки ба рушди маҳорату малакаҳои кор бо матн ва дарки маънифаҳмии хонандагон мусоидат менамояд;

- натиҷаи амалии таҳқиқот ва тавсияҳои методи таҳия ва ироашуда имконият медиҳанд, ки талаботи барномаи таълимӣ нисбати кор бо матн, дарки маънӣ ва хониши бошууруна дар китобҳои дарсӣ таҷдиди назар шаванд;

- роҳи усулҳо ва технологияи коркарду санҷидашудаи пешниҳодгардида метавонанд дар раванди таълими забони тоҷикӣ дар синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди истифода қарор гиранд;

- тавсияҳои методи таҳияшуда такмили раванди таълими забони тоҷикиро дар синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ дар самти ташаккули малакаҳои кор бо матн ва хониши бошууруна таъмин хоҳанд кард;

- натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд ҳангоми коркарди ҷанбаҳои методи баланд бардоштани самаранокии дарсҳо ва сифати дониши хонандагони хурдсол истифода гардида, мавриди таваҷҷуҳи мутахассисони соҳаи педагогика, психология ва методикаи таълими синфҳои ибтидоӣ қарор гиранд;

- тавсияҳои методӣ метавонанд амалан дар раванди омодаسازیи омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олиии касбии равияи омӯзгоридошта, дар курсҳои такмили ихтисос ва семинарҳои омӯзишӣ ҷиҳати такмили маҳорати касбии омӯзгорони

зинаи аввали таҳсилот ва таҳияи диссертатсия, корҳои курсӣ, дипломӣ ва реферативӣ истифода шаванд.

Дарачаи асосноккунии нуктаҳои илмӣ. Аз ҷониби муҳаққиқ ба таври муфасссал корҳои илмӣ психологҳо, педагогҳо, файласуфон ва олимони ватаниву хориҷӣ омӯхта шудааст, ки дар онҳо ҷанбаҳои педагогии кор бо матн, дарки маънӣ ва хониши бошууронаи матн таҳқиқ гардидаанд.

Бозътимодии натиҷаҳои таҳқиқот дар он зухур меёбад, ки муқаррароти назариявии таҳқиқот ба таври кофӣ далелнок карда шуда, дар асоси таҳлилу арзёбии адабиёти илмӣ дар соҳаи методикаи таълим, педагогика ва психология, қори таҷрибавию озмоишӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот анҷом ёфтаанд.

Дастовардҳои таҳқиқот бо таъя ба методологияи илмӣ, манбаъҳои гуногуни иттилооти методӣ, педагогӣ, психологӣ, таҳлилу таърифи бисёрсатҳаи мафҳумҳои асосӣ, истифодаи мақсадноки методҳои ҳамдигарро мукамалкунандаи таҳқиқотӣ, ки ба ҳадаф, предмет, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мувофиқанд, таъмин карда шуданд.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар семинарҳои илмӣ-методӣ ва илмӣ-амалии филиали Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф дар ш. Бохтар, ҷаласаҳои кафедраи педагогика, психология ва методикаи таълими филиали мазкур ва дар иттиҳодияҳои методии муаллимони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ муҳокима ва мавриди озмоиш қарор дода шуданд.

Муҳтавои асосии рисола ва натиҷаҳои таҳқиқоти озмоишӣ дар семинару конференсияҳо, машғулияти мизҳои мудаввар, семинарҳои омӯзишӣ-курсии сайёр, ки солҳои 2017-2021 дар филиали Донишқадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф дар минтақаи Бохтар, семинарҳои омӯзишӣ оид ба муносибати босалоҳият ба таълим барои муаллимони синфҳои ибтидоӣ дар шаҳру ноҳияҳои минтақаи Бохтари вилояти Хатлон баргузор гардиданд, ироа, тасвир ва тасдиқи худро ёфтаанд.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар нашрияҳои илмӣ тақризшаванда дар шакли мақола ва ҷурналҳои илмӣ ба таърифи расида, дар конференсияҳои илмӣ амалии дар Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон,

Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф ва филиалҳои он баргузоришуда ироа шудаанд.

Дар асоси омӯзиши маъхазҳои илмӣ ва гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-омӯзишӣ муаллифи диссертатсия ба хулоса омадааст, ки масъалаи дарки маъноӣ матн муҳимтарин ва ҷиддитарин вазифаи таълим дар синфҳои ибтидоӣ махсус меёбад ва бо мақсади ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки мазмунӣ матн хондашуда ва хониши бошуурона барои омӯзгорон ва муаллифони китобҳои дарсии синфҳои ибтидоӣ як силсила тасияҳоро пешниҳод намудааст, то дар фаъолияти амалии ҳеш мавриди истифода қарор диҳанд, масалан, яке аз ин тавсияҳоро барои исботи фикр мазур мекунем: “Дар синфҳои ибтидоӣ матнҳои бадеӣ аз осори классикӣ бештар ба шавқу завқӣ хонандагон ва ташаккули салоҳиятҳои асосии онҳо мусоидат меkunанд. Аз ин рӯ, ҳангоми таҳияи барнома ва китобҳои дарсӣ бояд матнҳо бештар аз осори ниёгон интихоб карда шаванд.”, ки воқеият доштани таҷрибаи амалии муаллиф дарак медиҳад.

Аз ин лиҳоз, асосҳои методологӣ ва назариявии таҳқиқоти Ҳароев Ҳабибулло ягон шубҳаангез набуда, боэътмод ва боварибахшанд. Муаллифи диссертатсия дониши хуби назариявӣ дошта, дорои қобилияти таҳлилу таҷзия намудани натиҷаҳои таҳқиқот аст, андешаву назари илман асоснокӣ ҳудро пешниҳод намудааст, ки ба ҳаллу фасли масъалаҳои муҳими асосӣ ва шароитҳои педагогӣ ташаккули салоҳиятҳои кор бо матн дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ равона карда шудаанд.

Пояи таҳқиқотӣ ва татбиқи амалии нуқоти илмӣ, методҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, корҳои анҷомдода дар ҳар як давраи таҳқиқот, мантиқи фикрронӣ ба талабот ҷавобгӯ мебошанд.

Муаллифи диссертатсия тавассути баргузориҳои корҳои таҷрибавӣ-омӯзишӣ собит сохтааст, ки истифодаи усулҳои психологию педагогӣ дар раванди таълим аҳамияти махсусро доро буда, ба ташаккули маҳорату малакаҳои фаъолнокии маърифатӣ, фикрронии мантиқиву интиқодӣ, эҷодкориву таҳлил ва муоширату баёни озоди андешаи хонандагон мусоидат менамоянд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва тавсияҳои пешниҳодшударо мумкин аст, ҳангоми коркарди ҷанбаҳои методӣ баланд бардоштани самаранокии дарсҳо ва сифати дониши хонандагони хурдсол мавриди таваҷҷуҳи мутахассисони соҳаи педагогика, психология ва методикаи таълими синфҳои ибтидоӣ қарор гирифта, амалан дар раванди

омодасозии омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии равияи омӯзгорӣ, дар ҷараёни таълим дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, дар курсҳои тақмили ихтисос ҷиҳати тақмили маҳорати касбии омӯзгорони зинаи аввали таҳсилот ва дар таҳияи корҳои илмӣ ба тавр васеъ истифода бурд.

Баҳогузории ягонагии дохилии натиҷаҳои бадастомада. Ягонагии натиҷаҳои бадастомадаро аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ риоя гардидани муҳлати марҳалаҳои таҳқиқот, мавриди истифода қарор додани методҳои мувофиқ ба объект, мавзӯ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, интиҳоби дурусти миқдору ҳаҷми гурӯҳҳои озмоишӣ, имконияти воқеии тасвиби озмоиш дар амалияи таълиму тарбия таъмин намудаанд.

Автореферати диссертатсия дар сатҳи хуб таҳия гардида, ба мазмуни диссертатсия мувофиқ ва тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад. Мақолаҳои нашрнамудаи унвочуӣ муҳтавои асосии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос мекунад.

Эродҳо ба қори диссертатсионӣ. Дар баробари дастовардҳои муҳимми зикршуда, диссертатсия ва автореферати он аз камбудиву норасоӣҳо низ ҳолӣ нест, ки зикри онҳо барои тақмили минбаъдаи таҳқиқоти диссертатсионӣ муфид хоҳад буд, аз ҷумла:

1. Бисёр хуб мебуд ва истифода натиҷаҳои таҳқиқот дар амалия осону қулайтар мегашт, агар тавсияву пешниҳодоти аз ҷониби муҳаққиқ ироашуда дар шакли амсилаи ташаккули малакаҳои қор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ қорқард ва қорҳои таҷрибавию озмоишӣ дар заминаи амсилаи мазкур баргузор қарда мешуд ва ба н воқита барои омӯзгорони муасссаҳои таҳсилоти умумӣ имрӯз як дастури методие аз таҷрибаи муаллифи диссертатсия рӯи қор омада, мавриди истифодаи онҳо қарор мегирифт.

2. Муаллифи диссертатсия таъкид қардаанд, ки “Ҳар тарзро, ки муаллимони интиҳоб нанамоянд, ҳато намекунем, агар гӯем, ки аксарашон аз марҳилаҳои гуногуни шинос намудани хонандагон бо мазмуни матн истифода намебаранд.” Бисёр хуб мешуд, агар довталаб барои исботи ин андешаашон намунаеро айнан аз ҷараёни ин гуна як ё ду дарси омӯзгорон дар диссертатсия манзур мекарданд ва ба ин воқита собит мекарданд, ки вазъият дар ин ҷода дар воқеъ чунин аст.

3. Дар диссертатсия таъкид шудааст, ки солҳои 80-уми асри гузашта бо ташаббуси бевоситаи олими маъруфи тоҷик, академик М. Лутфулоев усули таълими таҳлил ва таркиб ҷорӣ гардид, ки натиҷаи хуб дода истодааст, вале ин усули таълим аз ҷониби муаллиф ба таври мукаммалу густурда таҳлилу тафсир нашудааст.

4. Дар матни диссертатсия ва автореферати он ғалатҳои грамматикӣ, имлоӣ, техникӣ ва дар баъзе ҳолатҳо риоя нашудани муқаррароти Қоидаҳои ба тозагӣ ба тасвибрасидаи имлои забони тоҷикӣ ба назар мерасад, ки ислоҳи онҳо барои боз ҳам беҳтар шудани сифати кор мусоидат хоҳад кард.

Бояд зикр кард, ки норасоиву ғалатҳои зикргардида ба арзиши илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ ба ягон вачҳ ҳалал ворид намесозанд.

ХУЛОСА

Диссертатсияи Ҳамроев Ҳабибулло дар мавзӯи “Ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомномаи Шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ ҷопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он Ҳамроев Ҳабибулло сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Тақриз аз тарафи эксперт, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Самиев Тохирҷон мураттаб шудааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни, ки дар он довталаби дараҷаи илмӣ Ҳамроев Ҳабибулло иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

Дар чаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ 12 нафар устодону омӯгорон иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздихӣ: "тарафдор" - 12 нафар, "бетараф" - нест, "муқобил" - нест. (Қарори чаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ аз 19.08.2022, №8).

Райси чаласаи васеи семинари илмӣ-методӣ, мудири кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

Наимов З.Ч.

Эксперти таҳқиқоти диссертатсионӣ, дотсенти кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон, номзади илмҳои педагогӣ

Самиев Т.А.

Котиби чаласаи васеи семинари илмӣ-назариявӣ, номзади илмҳои педагогӣ

Арбобова Ф.

19.08.2022

Маълумот барои тамос: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121; Тел: +992 (37) 224 13 83, +992(918) 65 71 94; E-mail: info@mail.ru, www.tgpu.tj

Имзои З. Наимов, Т. Самиев ва Арбобоваро тасдиқ мекунам.

Сардори РК ва КМ
ДДОТ ба номи С. Айнӣ

Мустафозода А.